УДК 65.014.8

О. М. Шаровара,
к. т. н., доцент кафедри управління проєктами,
Київський національний університет будівництва і архітектури
ORCID ID: 0000-0003-3429-1486
І. В. Калінько,
к. т. н., доцент кафедри загальноекономічних дисциплін
ПВНЗ "Фінансово-правовий коледж"
ORCID ID: 0000-0002-6937-9683
І. О. Гордєєва,
к. т. н, доцент, експерт з акредитацій освітніх програм,
Національне агентство забезпечення якості вищої освіти
ORCID ID: 0000-0002-2019-2527

DOI: 10.32702/2306-6806.2021.9.94

ТІСНОТА ЗВ'ЯЗКУ МІЖ ВІОЛЕНТНОЮ КОНКУРЕНТНОЮ СТРАТЕГІЄЮ "ГОРДІ ЛЕВИ" ТА ФАЗАМИ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ ОРГАНІЗАЦІЇ

O. Sharovara,
PhD in Technical Sciences, Associate Professor of the Department of Project Management,
Kyiv National University of Construction and Architecture
I. Kalinko,
PhD in Technical Sciences, Associate Professor of the Department
of General Economic Disciplines, PVNZ "Financial and Legal College"
I. Hordieieva,
PhD in Technical Sciences, Associate Professor, Expert in Accreditation
of Educational Programs, National Agency for Higher Education Quality Assurance

CLOSENESS BETWEEN VIOLENT COMPETITIVESTRATEGY "PROUD LIONS" AND PHASES OF THE ORGANIZATION LIFE CYCLE

Стаття є продовженням циклу наукових досліджень визначення тісноти зв'язків між конкурентними стратегіями за моделлю А.Ю. Юданова та фазами життєвого циклу розвитку організації за моделлю І. Адізеса. Основною метою є вибір і використання стратегій: інтеграції ознак, типів зв'язків, які дозволять здійснити послідовний розвиток організації, своєчасно впроваджувати зміни під час переходу від однієї фази на іншу. Основною задачею є перевірка наявності тісноти зв'язку трьох типів: спорідненого, протилежного та такого, що не піддається порівнянню. Для вирішення поставлених завдань у роботі застосовано метод морфологічного аналізу, аналізу та синтезу, систематизації, аналізу літературних джерел, методи оцінки узгодженості думок експертів, модель конкурентних стратегій А.Ю. Юданова, модель життєвого циклу розвитку організації за І. Адізесом. Наукова новизна полягає у постановці та розв'язанні науково-прикладної задачі оцінки тісноти зв'язку між віолентною стратегією підтипу "горді леви" та фазами життєвого циклу організації та на їх основі вибору або своєчасної зміни конкурентної стратегії. Результати. На основі порівняння морфологічних тверджень отримано докази значущості та наявності тісноти різних типів зв'язків. На фазі "Вихажування" зв'язок між твердженнями спорідненими за контекстом помірний. На наступних фазах "Вік немовляти" та "Давай-давай" споріднений зв'язок зростає і стає помітним, а на фазах "Юність" та "Розквіт" відповідно високим та дуже високим. На наступних фазах зазначений тип зв'язку знижується і стає слабким або відсутнім. Зв'язок між твердженнями, які не

піддаються порівнянню, або мають одночасно, як спільні, так і протилежні риси, мають помірний зв'язок на фазах "Вихажування" та "Давай-Давай", а на інших фазах такий тип зв'язку слабкий або відсутній. Отримані результати свідчать про найбільшу ефективність та своєчасність реалізації віолентної стратегії "горді леви" на фазах "Юність" та "Розквіт", але підготовку до запровадження цієї стратегії раціонально розпочати ще на першій фазі "Вихажування". На фазі "Стабільність" необхідно реалізувати управлінські дії по заміні віолентної стратегії "горді леви" на іншу, а на фазі "Аристократизм" такий перехід повністю завершити. Зв'язок тверджень протилежних за контекстом стає високим, починаючи з фази "Аристократизм", і зберігає високу тісноту до останньої фази "Смерть". Висока тіснота зв'язку протилежних за контекстом тверджень свідчить про неефективність впровадження зазначеної стратегії, високий опір та потребу відмовитися від впровадження на зазначених фазах. Практична значимість полягає в удосконаленні моделей та методів формування проєктного інструментарію для управління змінами в організації.

The article is a continuation of a series of scientific studies to determine the closeness of the links between competitive strategies on the A.Yu. Yudanov model and phases of the life cycle of the organization according to the I. Adizes model. The main goal is to choose and use strategies: features integration, link types that will allow organization's consistent development, timely implementation of changes during the transition from one phase to another. The main task is to check the closeness of the links of three types: related, opposite and incomparable. To solve set tasks in the work used following: the morphological analysis method, analysis and synthesis, systematization, literature sources analysis, methods for assessing the consistency of expert's opinions, A. Yu. Yudanov model of competitive strategies, I. Adizes model of the organization's life cycle. The scientific novelty lies in the formulation and solution of the scientific-applied problem of assessing the closeness of the relationship between violent strategy of the "proud lions" subtype and the organization's life cycle phases and based on it-selection or timely change of competitive strategy. The Results. Evidence of the significance and closeness of different connection types was obtained by morphological statements comparison. At "Courtship" phase the connection between contextually related statements is moderate. During "Infancy" and "Go-go" phases the kinship grows and becomes noticeable and becomes respectively high and very high during "Adolescence" and "Prime" phases. During next phases, this type of connection decreases and becomes weak or absent. The connection between the statements that are not comparable, or have both common and contradictory statements, have a moderate connection at the "Courtship" and "Go-go" phases, and at other phases this type of relationship weak or absent. The obtained results testify to the greatest efficiency and timeliness of the implementation of the violent strategy "proud lions" at the "Adolescence" and "Prime" phases, but the preparation for the implementation of this strategy should be rationally started in the first "Courtship" phase. At the "Stability" phase, it is necessary to implement management actions to replace the "proud lions" violent strategy with another, and at the "Aristocracy" phase, such a transition must be completed. The connection of contradictory statements becomes high starting from the "Aristocracy" phase and retains high tightness until the last "Death" phase. The high connection between contradictory statements indicates the implementation's ineffectiveness of the mentioned strategy, high resistance and the need to abandon the implementation during these phases. The practical value lies in the models and methods of forming project tools improvement for change management in the organization.

Ключові слова: віолентна стратегія, "горді леви", життєвий цикл, морфологічний аналіз, тіснота зв'язку.
Key words: violent strategy, proud lions, life cycle, morphological analysis, closeness of connection.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ В ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ

Ця стаття є продовженням циклу наукових досліджень визначення тісноти зв'язків між конкурентними стратегіями за моделлю А.Ю. Юданова [1] та фазами життєвого циклу розвитку організації за моделлю І. Адізеса [2; 3]. Актуальність дослідження наведена в [4—6].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

У попередніх роботах здійснено порівняння і аналіз типологій конкурентних стратегій та моделей життєвих циклів організації [4]. Основою для подальших досліджень обрано [4] модель конкурентних стратегій А.Ю. Юданова [1] та життєвий цикл розвитку організації за І. Адізесом [2; 3].

Типологія А.Ю. Юданова [1] містить 5 основних конкурентних стратегій: експлерентну, комутантну, віолентну, патієнтну та леталентну. Віолентна стратегія поділяється на три підтипи: "горді леви", "могутні слони" та "неповороткі бегемоти".

Життєвий цикл організації за моделлю І. Адізеса налічує 10 фаз розвитку: вихажування, дитинство, давай-давай, юність, розквіт, стабільність, аристократизм, салем-сіті, бюрократизм, смерть [2; 3].

У попередніх дослідженнях проведено порівняння між фазами життєвого циклу організації та відповідно експлерентною [5], патієнтною [6] і комутантною [7] стратегіями, отримано докази значущості та наявності різних типів тісноти зв'язків (спорідненого, протилежного та такого, що не піддається порівнянню, або має

Таблиця 1. Шкала оцінки типу та тісноти зв'язку між морфологічними твердженнями віолентної стратегії "горді леви" та морфологічними твердженнями фаз життєвого циклу організації

Оцінка	Оцінна характеристика	Зв'язок між морфологічними твердженнями	
		тип	позначка
–2	Твердження протилежні	Твердження протилежні по контексту	–
–1	Твердження більше протилежні, чим схожі		
0	Твердження не можна порівняти або вони мають одночасно як спільні, так і протилежні риси	Твердження, що не піддаються порівнянню	0
+1	Твердження більше схожі, чим протилежні	Твердження зі спорідненим контекстом	+
+2	Твердження схожі		

одночасно як спільні, так і протилежні риси). Подальші роботи потребують дослідження тісноти зв'язку між іншими типами стратегій, а саме: віолентною і летальною, та фазами життєвого циклу організації. Це дослідження достатньо об'ємне і в даній статті у фокусі уваги є віолентна стратегія гордих левів, а отже, продовжено цикл статей у цьому напрямку.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є дослідження тісноти зв'язків між віолентною конкурентною стратегією "гордих левів" за моделлю А.Ю. Юданова та фазами життєвого циклу розвитку організації за моделлю І. Адізеса.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

В основу методики проведення дослідження покладено метод морфологічного аналізу [8, с. 57—58]. Обгрунтування, переваги та недоліки, умови забезпечення надійності та достовірності застосування методу у відповідності до цілей дослідження наведено в [5].

Алгоритм проведення складається:

1. Поділ описової характеристики фаз життєвого циклу на відносно незалежні частини. Для цього характеристику кожної фази розвитку організації за моделлю І. Адізеса розбито на вісім морфологічних тверд-

Таблиця 2. Експертні оцінки порівняння морфологічних тверджень віолентної стратегії "горді леви" та фаз життєвого циклу організації

Експерти	R_1	R_2	R_3	R_4	R_1	R_2	R_3	R_4	R_1	R_2	R_3	R_4	R_1	R_2	R_3	R_4	R_1	R_2	R_3	R_4
Фаза ЖЦО→ Кількість оцінок експертів за твердженнями ↓	*1. Вихажування (зародження)*				*2. Вік немовляти (дитинства)*				*3. Давай-давай*				*4. Юність*				*5. Розквіт*			
-2	3	2	1	3	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
-1	4	7	6	4	7	5	9	7	0	0	0	0	3	3	3	4	0	0	0	0
0	27	23	31	28	22	25	24	18	24	24	28	25	9	11	7	9	5	7	5	6
+1	25	28	18	22	21	17	16	26	32	28	24	26	28	21	28	25	22	24	25	19
+2	5	4	8	7	14	17	15	13	7	11	11	12	24	29	26	26	37	33	34	39
Фаза ЖЦО→ Кількість оцінок експертів за твердженнями ↓	*6. Стабільність / захід*				*7. Аристократизм*				*8. Салем-сіті*				*9. Бюрократизм*				*10. Смерть*			
-2	7	8	7	5	23	18	25	22	28	31	27	26	34	37	32	35	38	40	36	38
-1	9	6	10	10	21	30	17	20	14	13	18	13	13	8	17	11	11	12	10	11
0	16	21	14	18	20	16	22	22	22	20	19	25	17	19	15	18	15	12	18	15
+1	23	17	26	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
+2	9	12	7	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Джерело: авторська розробка.

Таблиця 3. Укрупнена матриця оцінок порівняння морфологічних тверджень віолентної стратегії "горді леви" та фаз життєвого циклу організації

Експерти	R_1	R_2	R_3	R_4	R_1	R_2	R_3	R_4	R_1	R_2	R_3	R_4	R_1	R_2	R_3	R_4	R_1	R_2	R_3	R_4
Фаза ЖЦО→ Кількість оцінок експертів за твердженнями ↓	*1. Вихажування (зародження)*				*2. Вік немовляти (дитинство)*				*3. Давай-давай*				*4. Юність*				*5. Розквіт*			
–	10	11	8	10	7	5	9	7	2	2	2	2	3	3	3	4	0	0	0	0
0	27	23	31	28	22	25	24	18	24	24	28	25	9	11	7	9	5	7	5	6
+	35	36	34	36	49	51	46	52	46	50	46	50	76	79	80	77	96	90	93	97
Фаза ЖЦО→ Кількість оцінок експертів за твердженнями ↓	*6. Стабільність / захід*				*7. Аристократизм*				*8. Салем-сіті*				*9. Бюрократизм*				*10. Смерть*			
–	23	22	24	20	67	66	67	64	70	75	72	65	81	82	81	81	87	92	82	87
0	16	21	14	18	20	16	22	22	22	20	19	25	17	19	15	18	15	12	18	15
+	41	41	40	44	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Джерело: авторська розробка.

Таблиця 4. Тіснота зв'язку порівняння морфологічних тверджень віолентної стратегії "горді леви" та фаз життєвого циклу організації

Види тверджень	Показник оцінки	*Фази життєвого циклу організації за моделлю І. Адізеса*									
		1. Вихажування (зародження)	*2. Вік немовляти (дитинство)*	*3. Давай - давай*	*4. Юність*	*5. Розквіт*	*6. Стабільність (захід)*	*7. Аристократизм*	*8. Салем-сіні*	*9. Бюрократизм*	*10. Смерть*
Протилежні за контекстом	Дисперсія	1,26	1,63	0	0,5	0	1,71	1,41	4,20	0,5	4,08
	Коефіцієнт варіації, %	12,91	23,33	0	15,38	0	7,68	2,14	5,96	0,62	4,69
Не піддаються порівнянню	Дисперсія	3,30	3,10	1,89	1,63	0,96	2,99	2,83	2,65	1,71	2,45
	Коефіцієнт варіації, %	12,12	13,91	7,50	18,14	16,65	17,31	14,14	12,31	9,90	16,33
Споріднені за контекстом	Дисперсія	0,96	2,65	2,31	1,83	3,16	1,73	0	0	0	0
	Коефіцієнт варіації, %	2,72	5,34	4,81	2,34	3,36	4,17	0	0	0	0
Тіснота зв'язку	Тверджень протилежних по контексту, %	13,49	8,89	2,66	3,60	0	27,47	76,74	76,63	82,49	85,29
		Слабка	Відсутня	Відсутня	Відсутня	Відсутня	Слабка	Висока	Висока	Висока	Висока
	Тверджень, що не піддаються порівнянню, %	37,72	28,25	33,55	9,97	5,76	21,30	23,26	23,37	17,51	14,71
		Помірна	Слабка	Помірна	Відсутня	Відсутня	Слабка	Слабка	Слабка	Слабка	Слабка
	Тверджень зі спорідненим контекстом, %	48,79	62,86	63,79	86,43	94,24	51,23	0	0	0	0
		Помірна	Помітна	Помітна	Висока	Дуже висока	Помітна	Відсутня	Відсутня	Відсутня	Відсутня

Джерело: авторська розробка.

жень, які описують параметри, характерні кожній із них. Із переліком морфологічних тверджень, складених на основі джерел [2; 3], можна ознайомитися в [5].

Аналогічним чином характеристика віолентної стратегії гордих левів за моделлю А.Ю. Юданова була також розбита на вісім морфологічних тверджень:

1. Перша стадія у розвитку гігантських фірм [1, с. 38].
2. Швидко зростає завдяки ринковому успіху своєї продукції [1, с. 38].
3. Майже не має побічних виробництв [1, с. 38].
4. Очолює технічний прогрес в своїй галузі [1, с. 38].
5. Мають чіткий виробничий профіль [1, с. 62].
6. Тип великих фірм [1, с. 62].
7. Вузьке коло товарів, але товари ці масові та перспективні [1, с. 62].
8. Найпотужніша науково-дослідницька структура [1, с. 62].

2. Формування "морфологічного ящику" по горизонталі якого розташовуються вісім морфологічних тверджень віолентної стратегії "гордих левів", а по вертикалі вісім тверджень кожної із 10 фаз розвитку організації. З прикладом побудови "морфологічного ящику" у формі опитувальної анкети можна ознайомитися в [5]. Всього розроблено 10 анкет. "Морфологічний ящик" представляє матрицю (1):

$$\begin{pmatrix} F_{i1}G_1R_k & F_{i1}G_2R_k & \dots & F_{i1}G_nR_k \\ F_{i2}G_1R_k & F_{i2}G_2R_k & \dots & F_{i2}G_nR_k \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ F_{ij}G_1R_k & F_{ij}G_2R_k & \dots & F_{ij}G_nR_k \end{pmatrix} \quad (1),$$

де F_{ij} — j-те морфологічне твердження i-тої фази життєвого циклу організації; G_n — n-ного морфологічного твердження віолентної стратегії "горді леви"; R_k — k-того респондента ($i=\overline{1;10}$; $j=\overline{1;8}$; $n=\overline{1;8}$; $k=\overline{1;4}$).

3. Опитування, оцінка та аналіз результатів. Для визначення типу та тісноти зв'язку між морфологічними твердженнями віолентної стратегії "горді леви" та фазами розвитку організації, залученим експертам, було запропоновано здійснити порівняльну оцінку. Експертами оцінки виступили науково-педагогічні працівники, які викладають за освітніми програмами "Менеджмент" та "Управління проєктами" Дніпровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна, ПВНЗ "Фінансово-правовий коледж" та Київського національного університету будівництва і архітектури. Перед початком опитування з респондентами було обговорено та роз'яснено термінологію дослідження. На перетині морфологічних тверджень віолентної стратегії "горді леви" (G) і фази (Fi) експерти ставили оцінку за шкалою (табл. 1).

Далі підраховувалися кількості підсумкових значень "-2", "-1", "0", "+1", "+2" (табл. 2). Оцінки кожного експерта "згорталися" (табл. 3) задля отримання сум трьох типів тверджень: спорідненого, протилежного та такого, що не піддається порівнянню або має одночасно, як спільні, так і протилежні риси (див. табл. 1). Для згортки значення "-2", "-1", "+1" та "+2" використовувалися, як ваговий коефіцієнт. Кількість оцінок тверджень, які позначаються, як "0" залишилася не змінною. Для зручності наступних розрахунків кількість протилежних тверджень розраховувалася по модулю. З прикладами аналогічних розрахунків можна ознайомитися в [5; 6].

Для забезпечення надійності та достовірності подальшої оцінки тісноти зв'язку, розраховано коефіцієнти варіації та показники дисперсії по кожному типу зв'язку між морфологічними твердженнями окремо для кожної фази життєвого циклу організації (табл. 4). Коефіцієнти варіації та показники дисперсії розраховувалися за методикою наведеною в [9, с. 266—267]. Висновки експертів приймаються узгодженими та надійними

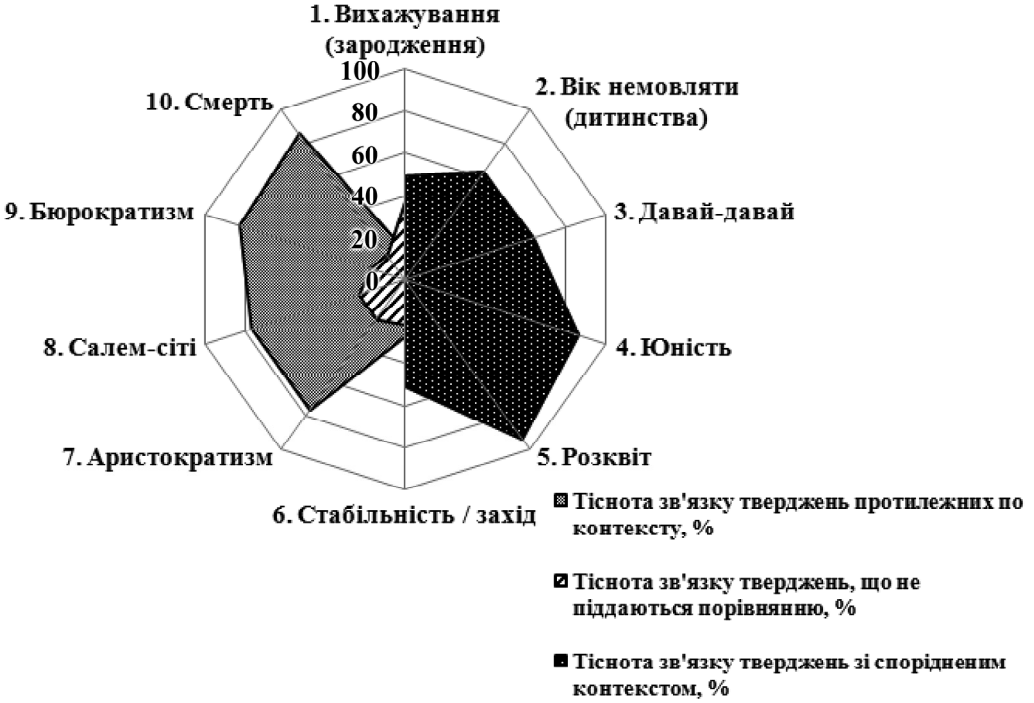

Рис. 1. Діаграма тісноти зв'язків між фазами життєвого циклу організації та віолентною конкурентною стратегією "гордих левів"

Джерело: авторська розробка.

за умови, якщо коефіцієнти варіації менше 25% [9, с. 266—267]. Для такого дослідження ця умова виконана (табл. 4).

Тісноти зв'язків (див. табл. 4) розраховуються за формулами (2—4):

$$SG(-)_i = \frac{\sum F_i GR_k(-)}{\sum F_i GR_k(-) + \sum F_i GR_k(0) + \sum F_i GR_k(+)} \quad (2),$$

$$SG(0)_i = \frac{\sum F_i GR_k(0)}{\sum F_i GR_k(-) + \sum F_i GR_k(0) + \sum F_i GR_k(+)} \quad (3),$$

$$SG(+)_i = \frac{\sum F_i GR_k(+)}{\sum F_i GR_k(-) + \sum F_i GR_k(0) + \sum F_i GR_k(+)} \quad (4),$$

де $SG(-)$, $SG(0)$, $SG(+)$ — тип зв'язку між морфологічними твердження віолентної стратегії "горді леви" та і-тої фази життєвого циклу організації відповідно для тверджень протилежних за контекстом; тверджень, що не піддаються порівнянню порівняти або мають одночасно, як спільні, так і протилежні риси; тверджень зі спорідненим контекстом.

З прикладами обчислення тісноти зв'язків для інших типів стратегій можна ознайомитися в [5; 6].

Підсумок дослідження наведено на діаграмі (рис. 1). Для інтерпретації результатів застосована шкала Чеддока [10] для якісної оцінки показників тісноти зв'язку, ефективності та своєчасності прийняття управлінських рішень [11; 12].

ВИСНОВКИ

Досліджено тісноту зв'язків між віолентною конкурентною стратегією "гордих левів" за моделлю А. Ю. Юданова та фазами життєвого циклу розвитку організації за моделлю І. Адізеса. На основі порівняння морфологічних тверджень отримано докази значущості та наявності різних типів тісноти зв'язків.

Морфологічні твердження споріднені за контекстом мають помірний зв'язок починаючи з першої фази "Вихажування". На наступних другій та третій фазах, відповідно "Вік немовляти" і "Давай-давай", спорідненість тісноти зв'язків даного типу зростає та стає помітною. На фазах "Юність" та "Розквіт" споріднений тип зв'язку стає високим та дуже високим, що свідчить про найвищу ефективність та своєчасність застосування відповідної стратегії на зазначених фазах. Починаючи з наступної фази "Стабільність", зв'язок спорідненості знижується, стає помітним, а на наступних фазах "Аристократизм", "Салем-сіті", "Бюрократизм" та "Смерть" стає відсутнім. Отже, на фазі "Стабільність" повинен бути виконаний комплекс дій по переходу на іншу більш ефективну та своєчасну стратегію.

Тіснота зв'язків між морфологічними твердженнями, які не піддаються порівнянню або мають одночасно як спільні, так і протилежні риси, починає явно простежуватися та стає помірною на першій та третій фазах (відповідно "Вихажування" та "Давай-давай"). На інших фазах такий зв'язок або слабкий або відсутній. Чим вища тіснота зазначеного типу зв'язку, тим нижчим є опір впровадження або переходу із зазначеної стратегії на іншу.

З сьомої по десяту фази (відповідно "Аристократизм", "Салем-сіті", "Бюрократизм" та "Смерть") тіснота зв'язку між морфологічними твердженнями протилежними за контекстом є високою. Такі результати свідчать про неефективність і несвоєчасність впровадження віолентної конкурентної стратегії гордих левів на зазначених фазах, високий опір та потребу відмовитися від впровадження. На інших фазах відповідний тип зв'язку або слабкий або відсутній.

Вироблення стратегії на основі тісноти зв'язків забезпечить адаптацію при управлінні організаційними змінами, а проєктні рішення, спрямовані на реалізацію віолентної конкурентної стратегії гордих левів, будуть ефективними та своєчасними.

Перспективою подальших досліджень є визначення типів зв'язків між віолентною (могутніх слонів та неповоротких бегемотів), леталентною стратегіями та фазами життєвого циклу розвитку організації.

Література:

1. Юданов А.Ю. Конкуренция: теория и практика. 1-е изд. Москва: Акалис, 1996. 272 с.

2. Адизес И. Управление жизненным циклом корпораций. Москва: Манн, Иванов и Фербер, 2014. 700 с.

3. Адизес И. Жизненный цикл организации по Адизесу — стадия "Расцвет" URL: https://adizes.by/blog/blog/racvet. (дата звернення: 30.07.2021).

4. Гордєєва І.О. Аналіз взаємозв'язку та взаємовпливу між стратегією і життєвим циклом організації в контексті проектної діяльності. Інтернаука. Серія: Економічні науки. 2021. №7. DOI: https://doi.org/10.25313/2520-2294-2021-7-7448.

5. Гордєєва І.О. Дослідження тісноти зв'язку між експлерентною стратегією та фазами життєвого циклу організації. Економіка та держава. 2021. № 8. С. 129—136. DOI: 10.32702/2306-6806.2021.8.129.

6. Гордєєва І.О. Тіснота зв'язку між патієнтною конкурентною стратегією та фазами життєвого циклу організації. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 16. С. 58—63. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.16.58.

7. Гордєєва І.О., Шаровара О.М. Тіснота зв'язку між комутантною конкурентною стратегією та фазами життєвого циклу організації. Ефективна економіка. 2021. № 8. — URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9170 (дата звернення: 07.09.2021). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.8.97.

8. Грабовецький Б.Є. Методи експертних оцінок: теорія, методологія, напрямки використання: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2010. 171 с.

9. Рой О.М. Исследования социально-экономических и политических процессов: учебник для академического бакалавриата. 3-е изд., испр. и доп. Москва: Юрайт, 2018. 314 с.

10. Сизова Т.М. Статистика: учебное пособие. СПб.: СПб ГУ ИТМО, 2005. 190 с.

11. Гордєєва І.О. Оцінка адаптивності управління організацією методом аналізу ієрархій за критеріями ефективності та своєчасності прийняття рішень. Ефективна економіка. 2021. № 7. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9073 (дата звернення: 07.09.2021). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.7.88.

12. Молоканова В.М., Гордєєва І.О. Системний підхід до управління проєктами в умовах поведінкової економіки. Управління розвитком складних систем. Київ. 2021. № 45. С. 43—49. DOI: dx.doi.org\10.32347/2412-9933.2021.45.43-49.

References:

1. Yudanov, A. Yu. (1996), Konkurenciya: teoriya i praktika [Competition: theory and practice], Akalis, Moskva, Russia.

2. Adizes, I. (2014), Upravlenie zhiznennym ciklom korporacij [Corporate lifecycle management], Mann, Ivanov i Ferber, Moskva, Russia.

3. Adizes, I. (2014), "The life cycle of an organization according to Adizes is the "Blossoming" stage", available at: https://adizes.by/blog/blog/racvet (Accessed 30 July 2021).

4. Hordieieva, I. O. (2021), "Analysis of the relationship and interaction between strategy and organization life cycle in the context of project activity", Internauka. Seriia: Ekonomichni nauky, [Online], vol. 7. DOI: https://doi.org/10.25313/2520-2294-2021-7-7448.

5. Hordieieva, I. O. (2021), "Study of the closeness between explerent strategy and phases of the organization life cycle", Ekonomika ta derzhava, vol. 16. (in press).

6. Hordieieva, I. O. (2021), "Closeness between patient competitive strategy and phases of the organization life cycle". Investytsiyi: praktyka ta dosvid, vol. 16. (in press).

7. Hordieieva, I. and Sharovara, O. (2021), "Closeness between commutative competitive strategy and phases of the organization life cycle", Efektyvna ekonomika, [Online], vol. 8, available at: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9170 (Accessed 07 Sep 2021). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.8.97.

8. Hrabovets'kyj, B. Ye. (2010), Metody ekspertnykh otsinok: teoriia, metodolohiia, napriamky vykorystannia: monohrafiia [Methods of expert assessments: theory, methodology, areas of use: monograph], VNTU, Vinnytsia, Ukraine.

9. Roj, O. M. (2018), Issledovaniya social'no-ekonomicheskih i politicheskih processov: uchebnik dlya akademicheskogo bakalavriata [Research on socio-economic and political processes: a textbook for an academic bachelor's degree], 3rd ed, Yurajt, Moskva, Russia.

10. Sizova, T. M. (2005), Statistika: uchebnoe posobie [Statistics: tutorial], SPb GU ITMO, St.Petersburg, Russian.

11. Hordieieva, I. O. (2021), "Organization adaptability management assessment by the analysis method of hierarchies according to the criteria of efficiency and timeliness of decision making", Efektyvna ekonomika, [Online], vol. 7, available at: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9073 (Accessed 30 July 2021). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.7.88.

12. Molokanova, V. M. and Hordieieva, I. O. (2021), "A systematic approach to project management in a behavioral economy", Upravlinnia rozvytkom skladnykh system, vol. 45. pp. 43—49. DOI: dx.doi.org\10.32347/2412-9933.-2021.45.43-49.

Стаття надійшла до редакції 14.09.2021 р.

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України **(Категорія «Б»)** з

ЕКОНОМІЧНИХ НАУК та ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

(Наказ Міністерства освіти і науки України № 886 від 02.07.2020)

Спеціальності - 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292